

S. S. DANYLIUK

Cherkasy

**FORMATION OF FUTURE SPECIALISTS' PROFESSIONAL
COMPETENCE IN INTERNET MEDIUM**

Specific features of usage of Internet resources and Internet technologies for educational purposes are studied in the paper. Attempts to determine the place and role of the World Wide Web in language teaching are also made. Two main areas of usage of Internet technologies in the study of foreign languages are singled out in the article. Besides, the typology of posts in the educational space with the help of Internet technologies is constructed. Simultaneously a number of didactic tasks in the process of usage of Internet technologies in teaching foreign languages is determined.

Key words: Internet resources, Internet technologies, information-and-education space, didactic tasks, educational objectives.

С. С. ДАНИЛЮК

г. Черкасы

**ФОРМИРОВАНИЕ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ
БУДУЩИХ СПЕЦИАЛИСТОВ В ИНТЕРНЕТ-СРЕДЕ**

В статье рассмотрена специфика использования Интернет-ресурсов и Интернет-технологий в образовательных целях. Также предпринимаются попытки определить место и роль всемирной сети Интернет в обучении языку. В статье выделены две основные сферы использования Интернет-технологий в процессе изучения иностранных языков. Кроме того, строится типология сообщений в образовательном пространстве с помощью Интернет-технологий. Одновременно определены целый ряд дидактических задач в процессе использования Интернет-технологий для обучения иностранным языкам.

Ключевые слова: Интернет-ресурсы, Интернет-технологии, информационно-образовательное пространство, дидактические задачи, образовательные цели.

Стаття надійшла до редколегії 12.02.2015

УДК 378

М. Р. ДЕМ'ЯНЧУК

м. Рівне

dmr-rv@ukr.net

**ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ
БАКАЛАВРІВ МЕДСЕСТРИНСЬКОЇ СПРАВИ
НА ЗАСАДАХ КОМПЕТЕНТНІСНОГО ПІДХОДУ**

Для визначення оптимальних педагогічних умов підготовки майбутніх бакалаврів медсестринської справи на засадах компетентнісного підходу взято до уваги структуру основ професійної компетентності, щоб на формування кожного компонента спрямовувалася реалізація однієї педагогічної умови. Формування професійно-ціннісного компоненту здійснено шляхом реалізації педагогічної умови зі створення мотиваційно-ціннісного середовища в навчальному процесі для вироблення в студентів ціннісного ставлення до опанування фахом бакалавра медсестринської справи. Світоглядно-когнітивний компонент сформовано завдяки спрямуванню студентів на розширення когнітивного складника професійного світогляду. Особистісно-розвивальний компонент сформовано в процесі організації самоосвітньої діяльності та вироблення в студентів умінь і навичок етично-деонтологічної поведінки як ціннісного надбання особистості майбутнього бакалавра медсестринської справи.

Ключові слова: педагогічні умови, бакалаври, сестринська справа.

Підготовка майбутніх бакалаврів медсестринської справи та формування в студентів основ професійної компетентності під час навчання в медичному ВНЗ є об'єктивною потребою навчального закладу. Тому провід-

ною проблемою фахової підготовки майбутніх бакалаврів медсестринської справи в системі середньої професійної медичної освіти є визначення, обґрунтування, організація та реалізація педагогічних умов, які забезпечу-

ватимуть якісну організацію навчально-виховного процесу на засадах компетентнісного підходу.

Теоретичний аналіз наукової літератури з досліджуваної проблеми окреслив декілька завдань: 1) осмислення сутності понять «умова» й «педагогічні умови»; 2) дослідження стану розробки проблеми організації та реалізації педагогічних умов у науковій літературі в контексті професійної підготовки майбутніх фахівців медсестринства; 3) визначення й обґрунтування педагогічних умов професійної підготовки майбутніх бакалаврів медсестринської справи на засадах компетентнісного підходу, що сприятимуть формуванню основ професійної компетентності студентів; 4) організація та реалізація педагогічних умов формування основ професійної компетентності майбутніх бакалаврів медсестринської справи.

З метою дослідження окреслених проблем проведено глибинний аналіз довідково-енциклопедичних джерел, філософської, психолого-педагогічної літератури, дисертацій, соціологічних матеріалів. Встановлено, що поняття «умова» у словниковій літературі тлумачиться як необхідна обставина, що уможливорює здійснення, створення, утворення чого-небудь або сприяє чомусь [3, 1506], як фактор, рушійна сила будь-якого процесу, явища; чинник [3, 1526]; як особливості реальної дійсності, за яких відбувається чи здійснюється що-небудь; правила, що існують або встановлені в тій чи іншій галузі життя, діяльності, які забезпечують нормальну роботу чого-небудь; вимоги, виконання яких забезпечує що-небудь [7, 441]. Умова розглядається як «філософська категорія, у якій відображаються універсальні відношення речі до тих факторів, завдяки яким вона виникає та існує. Завдяки наявності відповідних умов властивості речей переходять із можливості в дійсність» [9, 482].

Метою статті є визначення та характеристика педагогічних умов підготовки майбутніх бакалаврів медсестринської справи (БМС) на засадах компетентнісного підходу, що сформовані на формування конкретних компонентів основ педагогічної компетентності в студентів медичного коледжу.

Умову в педагогічному процесі слід розглядати як сукупність перемінних природних, соціальних, зовнішніх і внутрішніх чинників, що впливають на фізичний, психічний, моральний розвиток людини, її поведінку, виховання та навчання, формування особистості. Таким чином, умови інтегруються з педагогічним процесом і окреслюються як нове поняття – «педагогічні умови», що визначаються як обставини, від яких залежить і за яких відбувається цілісний продуктивний педагогічний процес професійної підготовки фахівців, що опосередковується активністю особистості [6, 243].

Залежно від ролі, яку вони виконують у педагогічному процесі, педагогічні умови розподіляють на *об'єктивні* (формулювання мети, раціональне планування, організація контролю, об'єктивне оцінювання; позитивний психологічний клімат у групі; належні виробничі та санітарно-гігієнічні умови, матеріально-технічне, інформаційне й кадрове забезпечення діяльності) та *суб'єктивні* (наявність у суб'єкта діяльності потреби та стійких мотивів до її виконання; теоретична підготовленість, сформованість умінь і навичок планування, виконання практичних дій; узгодженість змісту та характеру діяльності з індивідуальними особливостями суб'єкта; емоційно-психологічний і фізичний стан суб'єкта діяльності) [2].

Ми поділяємо думку В. Андрєєва, що педагогічні умови є результатом цілеспрямованого відбору, конструювання та застосування елементів змісту, методів (прийомів), а також організаційних форм навчання для досягнення певних визначених цілей [1, 124].

Заслугує на увагу розуміння педагогічної умови психологами, котрі визначають цей феномен як певну обставину, що впливає (прискорює чи гальмує) на формування та розвиток педагогічних явищ, процесів, систем, якостей особистості [4, 97].

У дисертаційних дослідженнях педагогічні умови розглядаються як складники педагогічного процесу, від яких залежить організація навчально-виховного середовища, де відбувається діяльність викладача та студента й реалізуються заплановані завдання [5, 295]. Педагогічні умови не тільки визнача-

ються, а й усвідомлюються викладачами та студентами, реалізуються в навчально-виховному процесі, активізують його суб'єктів, що призводить до зростання ефективності професійної підготовки майбутніх фахівців [5, 301].

Ми погоджуємося з думкою Н. Тверезовської, що «педагогічні умови мають двоїстий характер: з одного боку, це джерело виникнення, існування та розвитку самого педагогічного процесу, запорука його присутності та можливостей удосконалення. І навіть спеціально створені педагогічні умови мають здатність регулювати педагогічний процес, робити його компоненти співвідносними один до одного. З іншого боку, педагогічні умови є «атмосферою» навчально-виховного процесу, і саме від цілеспрямованості, впорядкованості, логічності та структурованості педагогічних умов залежить функціонування цього процесу та його ефективність» [8, 2].

У контексті професійної підготовки майбутніх БМС особливого значення набувають результати дисертаційних досліджень науковців, де серед теоретичних основ процесу формування професійної компетентності майбутніх фахівців медсестринства визначалися організаційно-педагогічні умови, що забезпечували практико-орієнтовану спрямованість освітнього процесу в медичному коледжі (С. Васильєва); обґрунтовувалися педагогічні умови формування гуманістичних якостей студентів медичного коледжу (О. Андрійчук); реалізовувалися педагогічні умови формування комунікативної компетентності майбутніх медичних працівників середньої ланки (А. Арасланова); визначалися психологічні умови та фактори ефективності професійного становлення особистості медичної сестри (Є. Бастракова); реалізувалися педагогічні умови формування професійних цінностей майбутніх медсестер (К. Куренкова); здійснювалося теоретичне та методичне обґрунтування організаційно-педагогічних умов виховної роботи в медичному коледжі (Х. Мазепа); окреслювалися педагогічні умови та фактори розвитку професіоналізму медичної сестри за допомогою інноваційних технологій (Л. Шульгіна) та ін.

Акцентуючи увагу на необхідності визначення й обґрунтування педагогічних умов

підготовки майбутніх бакалаврів медсестринської справи на засадах компетентнісного підходу, цей феномен розглядаємо як необхідні можливості (зовнішні та внутрішні, динамічні та статичні) реалізації функцій цілей і ресурсів освіти, що відображає зв'язки всередині педагогічного процесу. Таким чином, підготовка майбутнього фахівця та формування в студентів основ професійної компетентності із самого початку навчання в медичному коледжі є об'єктивною потребою навчального закладу. Для цього необхідно окреслити та реалізувати чітко визначені педагогічні умови підготовки бакалаврів медсестринської справи до професійної діяльності на засадах компетентнісного підходу, що розглядається як цілісний процес передавання знань, умінь, навичок, соціального досвіду, формування професійного світогляду майбутніх БМС.

Для визначення оптимальних педагогічних умов у нашому дослідженні взято до уваги визначену структуру основ професійної компетентності майбутніх бакалаврів сестринської справи, щоб на формування кожного компонента спрямовувалася реалізація однієї педагогічної умови.

Так, формування професійно-ціннісного компонента здійснювалося завдяки реалізації педагогічної умови зі створення мотиваційно-ціннісного середовища в навчальному процесі задля вироблення в студентів ціннісного ставлення до опанування фахом бакалавра медсестринської справи.

Світоглядно-когнітивний компонент основ професійної компетентності студентів формувалася шляхом реалізації другої педагогічної умови: спрямування майбутніх бакалаврів медсестринства на розширення когнітивного складника професійного світогляду на основі вивчення дисциплін «Історія медсестринства» та «Медсестринська етика та деонтологія».

Особистісно-розвивальний (діяльнісний) компонент формувалася шляхом реалізації третьої педагогічної умови: вироблення в студентів умінь і навичок етично-деонтологічної поведінки як важливого та значущого надбання особистості, яка в майбутньому стане бакалавром медсестринської справи.

Так само, як і всі компоненти основ професійної компетентності майбутніх бакалаврів сестринської справи складають цілісну структуру, так і визначені педагогічні умови реалізуються комплексно, оскільки взаємопов'язані між собою та базуються на використанні компетентнісного підходу до підготовки студентів у медичних коледжах. Розглянемо сутність означених педагогічних умов.

У процесі професійної діяльності, до якої студенти готуються протягом років навчання у ВНЗ, фахівець неодмінно вступає в соціальні відносини, які детермінують динаміку смисложиттєвих орієнтацій завдяки новим зв'язкам і стимулюють розвиток особистості. За умов позитивної мотивації суб'єкта цілісне уявлення про майбутню професійну діяльність зумовлює формування, розвиток і ефективну реалізацію особистісних характеристик, що визначають структуру професійно значущих цінностей певної професії та накладають помітний відбиток на весь образ людини: її настанова й ціннісні орієнтації, стереотипи мовлення та мислення тощо. Весь окреслений комплекс особистісних характеристик відображається в професійному баченні світу, ядром якого є система особистісних смислів майбутнього фахівця, що визначає ставлення людини до характеру, процесу, спрямованості та результатів діяльності. Саме особистісні смисли, що функціонують на ціннісно-смысловому рівні, вказують на ставлення людини до професійної діяльності як невід'ємної частини життя, визначаючи її статус у суспільстві.

Кожній професійній групі властивий певний сенс діяльності, своя система цінностей, що визначаються, перш за все, спрямованістю діяльності на її об'єкт. У зв'язку з цим значна увага зосереджується на професійних групах, чия діяльність як форма самореалізації особистості зумовлена морально-етичними принципами у ставленні до об'єкта своєї професійної діяльності, тобто на професіях, що мають деонтологічний статус.

Класичним прикладом такого виду професій є практична діяльність медичного працівника середньої ланки. Медичній сестрі доводиться працювати з пацієнтами різного віку, які мають певні соціальні та культурні

пріоритети. Однак об'єктом її діяльності завжди залишається людина. Це потребує від медичної сестри особливих індивідуальних якостей, системи цінностей, світогляду і, перш за все, осмисленого, інтерналізованого ставлення до себе як суб'єкта професійної діяльності (інтерналізація (від лат. *interims* – внутрішній) – процес освоєння зовнішніх структур, у результаті чого вони стають внутрішніми регуляторами).

Особистісні смисли, що відображають ставлення до професійної діяльності проявляються, закріплюються та корегуються в процесі самої діяльності. Слід зазначити, що процес функціонування системи особистісних смислів і професійна діяльність взаємно детермінуються й у комплексі зумовлюють цілісний процес особистісного розвитку фахівця. З одного боку, ставлення до професійно-трудової діяльності формується на основі особистісного сенсу майбутніх фахівців, усвідомлена частка якого існує у вигляді ціннісних уявлень і орієнтацій, що відображають життєві перспективи. З іншого боку, сам процес безпосередньої участі у професійній діяльності та взаємодії з професійним середовищем здійснює вплив на систему особистісних смислів, детермінуючи адекватний діяльності рівень її функціонування.

Таке розуміння вказує на важливість комплексної реалізації визначених педагогічних умов, коли формування ціннісного ставлення студентів до опанування фахом БМС шляхом створення мотиваційно-ціннісного середовища в навчальному процесі потребує розширення когнітивного складника професійного світогляду, на основі вивчення дисциплін «Історія медсестринства» та «Медсестринська етика та деонтологія» і вироблення в студентів умінь і навичок етично-деонтологічної поведінки.

Однак на початкових етапах професійної підготовки майбутніх бакалаврів сестринської справи студенти ще не занурюються в професійне середовище медсестринської діяльності. Тому виникає потреба створення такого навчального середовища та реалізація таких педагогічних умов, за яких адекватність рівня функціонування особистісних цінностей студента та спрямованості майбут-

ньої професійної діяльності знаходить відображення в осмисленому ставленні до дійсності й до себе як суб'єкта цього ставлення, зумовлюючи прояв особистісних характеристик, необхідних для ефективної роботи бакалавра сестринської справи. Професійно важливі цінності потенційно є індивідуально-психологічними й особистісними якостями суб'єкта, а тому мають бути яскраво вираженими й достатніми для реалізації продуктивної професійної діяльності бакалавра сестринської справи.

Отже, визначення й обґрунтування педагогічних умов професійної підготовки майбутніх бакалаврів медсестринської справи на засадах компетентнісного підходу сприятиме формуванню основ професійної компетентності студентів з першого курсу навчання. Для визначення оптимальних педагогічних умов узятю до уваги структуру основ професійної компетентності майбутніх бакалаврів сестринської справи, щоб на формування кожного компонента спрямовувалася реалізація однієї педагогічної умови.

Перспективи подальших наукових пошуків вбачаємо в розробці методичних матеріалів для реалізації визначених педагогічних умов професійної підготовки майбутніх бакалаврів медсестринської справи на засадах компетентнісного підходу.

M. R. DEMIANCHUK

Rivne

PEDAGOGICAL CONDITIONS OF TRAINING FUTURE NURSING BACHELORS ON THE PRINCIPLES OF COMPETENCE APPROACH

To determine the optimal conditions for training of future nursing bachelors on the principles of competence approach the structure of the foundations of professional competence was taken into account in order to realization of one pedagogical condition to be the directed on the formation of each component. Formation of professionally-valuable components was carried out by implementing pedagogical conditions for the creation of motivational-value environment in the educational process to develop students' valuable relation to the acquisition of nursing bachelor specialization. World outlook and cognitive components were formed by directing students to enhance the cognitive component of the professional world outlook. Personality-developing component was formed in the process of self-organization activities and of development of students' deontological moral behavior as a valuable heritage of a future nursing bachelors skills.

Key words: pedagogical conditions, bachelors, nursing.

М. Р. ДЕМ'ЯНЧУК

г. Ровно

ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ УСЛОВИЯ ПОДГОТОВКИ БУДУЩИХ БАКАЛАВРОВ МЕДСЕСТРИНСКОГО ДЕЛА НА НАЧАЛАХ КОМПЕТЕНТНОСТНОГО ПОДХОДА

Для определения оптимальных педагогических условий подготовки будущих бакалавров медсестринского дела на основе компетентностного подхода принята во внимание структура основ профессиональной компетентности, чтобы на формирование каждого компонента была направ-

Список використаних джерел

1. Андреев В. И. Педагогика: учебный курс для творческого саморазвития / В. И. Андреев. – [2-е изд.]. – Казань : Центр инновационных технологий, 2000. – 124 с.
2. Башавець Н. А. Теоретико-методичні засади формування культури здоров'язбереження як світоглядної орієнтації студентів вищих економічних навчальних закладів : дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.04 / Башавець Наталія Андріївна. – Одеса, 2012. – 555 с.
3. Великий тлумачний словник сучасної української мови / уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. – К.; Ірпінь : ВТФ «Перун», 2009. – 1736 с.
4. Краткий психологический словарь / [сост. Л. А. Карпенко ; под ред. А. В. Петровского, М. Г. Ярошевского]. – Ростов н/Д : Феникс, 1998. – 512 с.
5. Мельничук І. М. Теорія і методика професійної підготовки майбутніх соціальних працівників засобами інтерактивних технологій : дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.04 / Ірина Миколаївна Мельничук. – Тернопіль, 2011. – 585 с.
6. Словник-довідник з професійної педагогіки / [ред.-упоряд. А. В. Семенова]. – Одеса : Пальміра, 2006. – 272 с.
7. Словник української мови (СУМ-11) [Електронний ресурс] / Том 10. – С. 441.– Режим доступу : <http://sum.in.ua/>
8. Тверезовська Н. Т. Організаційно-педагогічні умови формування фахових компетенцій організаторів виробництва у ВНЗ I-II рівнів акредитації [Електронний ресурс] / Н. Т. Тверезовська, Л. М. Лісовська. – Режим доступу:http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/nvnau_ppf/2011_159_3/11llm.pdf
9. Философский энциклопедический словарь / [гл. редакция : Л. Ф. Ильичев, П. Н. Федосеев, С. М. Ковалев, В. Г. Панов]. – М. : Сов. энцикл., 1983. – 840 с.

лена реалізація одного педагогічного условия. Формирование професіонально-ценностного компонента осуществлялось путем реализации педагогического условия по созданию мотивационно-ценностной среды в учебном процессе для выработки у студентов ценностного отношения к овладению специальностью бакалавра медсестринского дела. Мировоззренческо-когнитивный компонент формировался путем направления студентов на расширение когнитивной составляющей професіонального мировоззрения. Личностно-развивающий компонент формировался в процессе организации самообразовательной деятельности и выработки у студентов умений и навыков нравственно-деонтологического поведения как ценностного достояния личности будущего бакалавра медсестринского дела.

Ключевые слова: педагогические условия, бакалавры, сестринское дело.

Стаття надійшла до редколегії 13.02.2015

УДК 372.881.161

І. А. ДИРДА

м. Кривий Ріг

dyrdai@mail.ru

ПОЛІКУЛЬТУРНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ЯК СКЛАДНИК МОВНОЇ ПІДГОТОВКИ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

У статті проаналізовано підходи вітчизняних та зарубіжних науковців щодо тлумачення понять «компетентність», «полікультурна компетентність», визначено сутність полікультурної компетентності в процесі мовної підготовки іноземних студентів. У статті виокремлено особливості мовної підготовки іноземних студентів.

Ключові слова: компетентність, полікультурна компетентність, іноземні студенти, українська мова як іноземна, полікультурна освіта.

Зміна системи вищої освіти в Україні, її входження у світовий освітній простір, участь у Болонській конвенції висувають високі вимоги до забезпечення повноцінною вищою освітою студентів (серед них й іноземців).

Особливо гостро відчувається значний вплив світової глобалізації, інтернаціоналізації та інтеграційних процесів, які охоплюють нашу країну. Одним із завдань сучасної освіти в такій ситуації стає створення умов для того, щоб іноземні студенти набували досвіду міжкультурного спілкування, розвитку умінь і навичок спілкування з представниками інших національностей, у процесі якого відбувається розвиток полікультурної компетентності. Тому пріоритетними завдання в документах ООН, ЮНЕСКО, Ради Європи [5] є підготовка молоді до ефективної діяльності в умовах поліетнічного та полікультурного суспільства. Під час формування особистості, готової до життя в полікультурному соціумі, вирішальна роль належить системі освіти, і насамперед вищій школі.

Суттєвий внесок в аналіз сутності понять «компетентність» зроблено вітчизняними та зарубіжними вченими: у педагогіці С. Бондар, А. Вербицьким, В. Введенським, М. Голованем, Н. Ничкало, Г. Селевко, Ю. Татуром, О. Овчарук, А. Петровим, О. Пометун, А. Хуторським, С. Шишовим; у психології А. Бодальовим, І. Зимньою, Р. Мільруд, Дж. Равеном, С. Уідеттом та С. Холліфордом.

Витлумачуючи поняття компетентності, Дж. Равен вказує на те, що це спеціально структуровані набори знань, умінь, навичок і ставлень, що їх набувають у процесі навчання, які дозволяють людині розв'язувати незалежно від контексту проблеми, характерні для певної сфери діяльності [6].

Компетентність – це здатність діяти, яка проявляється за умови глибокої особистісної зацікавленості в певному виді діяльності, що становить цінність для самої людини (С. Бондар, С. Шишов, В. Кальней).

Науковці С. Уідет і С. Холліфорд визначають компетентність як готовність, яка потрібна для вирішення поставлених завдань та